

ÇEVİRİ SAYFALARI

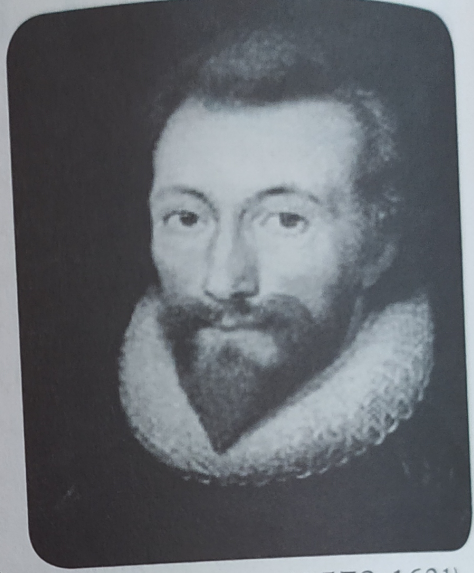
Nilüfer Özgür¹

JOHN DONNE'DAN BİR ŞİİR

John Donne (1572-1631), 17. Yüzyıl İngiliz Metafizik Şiir geleneğinin öncülerindedir. Metafizik Şiir geleneği, kadını ve imkânsız aşkı idealize eden ve kadını ulaşılamayan bir tanrıça konumuna yükselten Petrarca'nın (1304-1374) geleneksel sonelerine bir tepki olarak doğmuştur. Kadın ve aşk olgularını daha dünyevi ve insancıl yapmayı amaçlamıştır. Metafizik Şiir geleneğinin en önemli özelliklerinden biri, şiirin, psikolojik bir derinliğe ve okuyucular için zor anlaşılır ve entelektüel bir içeriğe sahip olmasıdır. Bu akımın şairleri son derece sıra dışı mecazlara ve teşbihlere başvururlar. Bu türdeki mecazlara ve teşbihlere verdikleri isim de "metaphysical conceits"tir; başka bir deyişle, "metafiziksel" bir "zekâ" ve "incelik" gerektiren olağandışı metaforik yapılarıdır. Bunun için astronomi, fen, felsefe gibi çeşitli bilim ve ilim alanlarından terimler ve jargonlar ödünç almaktadırlar. 17. Yüzyılın bir başka şiir geleneği olan Cavalier Poetry'nin temsilcileri, bu türdeki şiirlerden biraz da alaycı bir üslupla bahsetmişlerdir. Bunun nedeni, metafizik şiirlerin bazen uçukluğun ve abartının sınırlarını zorlamasıdır.

¹ Dr. Nilüfer Özgür, Gazi Eğitim Fakültesinde İngiliz Edebiyatı üzerine yürüttüğü çalışmalarına devam etmektedir. İngiliz ve Amerikan Edebiyatı alanlarının temelinde yaptığı yayınların yanı sıra şiir çevirisi ile de ilgilenmektedir. İngiltere'nin en köklü yayınevlerinden biri olan Taylor&Francis (Routledge) tarafından yayımlanan *Hardy Deconstructing Hardy: A Derridean Reading of Thomas Hardy's Poetry* adlı bir kitabı bulunmaktadır. İlgili alanları modernizm, post-modernizm, edebiyat kuramı, felsefe, yapısökümcülük, psikanaliz ve modernist şiirdir.

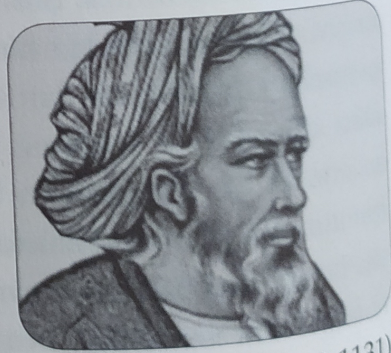
John Donne, "A Valediction: Forbidding Mourning" adlı şiirini ünlü şair Ömer Hayyam'ın (1048-1131) "Pergel" adlı rubaisinden esinlenerek yazmıştır ve Ömer Hayyam'ı takdirle anmıştır. Bu şiirde John Donne, uzun bir yolculuğa çıkmadan önce, hamile ve hasta olan eşine veda etmekte ve ona cesaret vermeye çalışmaktadır. Kadının metaneti ve sadakati, bu yolculuğun sonunda aşıkları tekrar kavuşturacak ve evlilik bağının verdiği bir güçle ruhlar asla ayrı düşmeyecektir. Şiirin en önemli sembolü olan "pergel" benzetmesinin yanı sıra, "ince dövülmüş altın," "göklere masumiyetle titreşen cisimler," gibi teşbihler, asla kesintiye uğramayan, mahremiyet içinde yaşanması gereken ebedî aşkın sembelleri haline gelmektedir. Her ne kadar bu şiirin açılış dizelerinde ölüm döşesindeki bir kişinin dostlarına vedası resmedilse de, bu şiir ölümü ve matemini değil, sonsuz yaşamı ve akla dayalı aşkı betimlemektedir.

John Donne (1572-1631)

Pergel

Sevgili, seninle ben pergel gibiyiz:
İki başımız var, bir tek bedenimiz.
Ne kadar dönersem döneyim çevrende:
Er geç baş başa verecek değil miyiz?

Ömer Hayyam (1048-1131)

John Donne

Türkçesi: Nilüfer Özgür

YAS TUTMAYI YASAKLAYAN VEDA

Hani erdemli kimseler göçer ya bu dünyadan sakince
 Ve ruhlarına fısıldarlar "git artık" diye, zamanı gelince.
 "Bu son nefesi idi," der bazı üzgün dostları
 "hayır, henüz değil," diye seslenir başkaları.

İşte böyle eriyip gidelim seninle, ses çıkarmadan, sessizce
 Gözyaşları sel olmadan, fırtınalar kopmadan iç çekişlerimizde
 Aşkımız kutsaldır, hürmette kusur etmek olur.
 Mutluluğumuzu ellere söylemek, haksızlık olur.

Depremler olduğunda ziyan ve korku göze batar
 İnsanlar düşünür olup biteni, anlamını sorgular
 Ama masumiyetle titreştiğinde cisimler göklerde
 Ruhumuz duymasa da, çok daha ihtişamlıdır yine de.

Sıradan âşıkların pek sıkıcıdır aşkları
 Ayrılığı kaldıramaz çünkü ihtirasları.
 Ne kalır ki geriye, çıkarınca aşktan tutkuyu?
 Özü bundan ibaretse taşıyamaz yokluğu.

Ama ikimizin aşkı çok daha seçkin, nadide
 Ne olduğunu kendimiz bilemesek bile
 Aklimızdan güç alır, aldırılmaz sayılı günlere
 Kavuşmayı bekleyen dudaklara, gözlere, ellere.

İkimizin ruhu tektir, birleşmişiz ebediyette
 Gitmek zorunda olsam da, bağlıyız birbirimize.
 Karılmaz bu sevgi, uzayıp gider gidebildiğince
 Hava kadar hafif, dövülmüş altın şerit gibi ince.

Ruhlarımız birlikteyse eğer böyle kalmalı
 Pergelin iki ayağı gibi tıpkı, ayrılmaz olmalı
 Senin ruhun, sabit duran ucu bu pergelin
 Hafifçe hareket eder etkisiyle ötekinin...

Merkezdeki noktasında korur yerini
Hafifçe eğilir, dinlermiş gibi ötekini
Ne kadar uzağa gitmiş olsa da serseri
Eve dönecektir elbet, dik durunca eşi.

Sevgilim, sen de benim için böyle olmalısın,
Pergelin ayağı gibi, yana doğru koşmalısın.
Çizdiğim daire kusursuz şekil olur böylece
Ve başladığım yere beni geri getirir bu gece.

John Donne

A VALEDICTION: FORBIDDING MOURNING

As virtuous men pass mildly away,
And whisper to their souls to go,
Whilst some of their sad friends do say
The breath goes now, and some say, No:

So let us melt, and make no noise,
No tear-floods, nor sigh-tempests move;
'Twere profanation of our joys
To tell the laity our love.

Moving of th' earth brings harms and fears,
Men reckon what it did, and meant;
But trepidation of the spheres,
Though greater far, is innocent.

Dull sublunary lovers' love
(Whose soul is sense) cannot admit
Absence, because it doth remove
Those things which elemented it.

But we by a love so much refined,
That our selves know not what it is,
Inter-assured of the mind,
Care less, eyes, lips, and hands to miss.

Our two souls therefore, which are one,
Though I must go, endure not yet
A breach, but an expansion,
Like gold to airy thinness beat.

If they be two, they are two so
As stiff twin compasses are two;
Thy soul, the fixed foot, makes no show
To move, but doth, if the other do.

And though it in the center sit,
Yet when the other far doth roam,
It leans and hearkens after it,
And grows erect, as that comes home.

Such wilt thou be to me, who must,
Like th' other foot, obliquely run;
Thy firmness makes my circle just,
And makes me end where I begun.